

«Geologiens dag» i 5 utgaver på Fosen

Av Arnulv Bergstrøm

2014, to utgaver

Jeg arbeider ved en liten barneskole i Hasselvika på Fosen. I fjor snublet jeg over nettsidene til «Geologiens dag», og oppdaget at skolen vår kanskje kunne arrangere noe lokalt. Særlig ettersom hovedformålet med tiltaket er å skape interesse for geologi blant barn og unge.

Etter sonderinger og kontakt med sentral arrangør der vi ble sterkt oppfordret, fant vi ut at vi ville prøve. Et lite, men positivt kollegium ble med på tanken. Vi havnet like godt på to arrangement med det samme.

Det første på skolen. Vi fordelte elevene på grupper som hadde ulike geologiske stasjoner etter tur. Oppskjæring av kjøtt ved hjelp av flint var en av disse. Ellers steinknusing og skiferdeling, og om fossiler og geologisk alder. Ettersom dette var en åpen skoledag, fikk vi besøk av en naboskole og en del andre gjester. Matpause utendørs med bålpanne. En uhøytidelig geo-quiz avsluttet en fin dag i det fri. Vanskeligere trenger det ikke å være.

GD 2014, ved marmoråra Hysneståa

Geo-vandring

To dager senere - søndag - arrangerte vi geovandring langs en smal marmoråra som går gjennom bygda. Prøveuttak av stein ble foretatt for omkring hundre år siden, men funnet ulønnsomt. Marmorblokker fra dette uttaket finnes brukt bl.a. i utendørs trapper på nedlagte Hysnes fort, som ligger kloss ved åra. Turen gikk via marmortrapper og en del andre geologiske severdigheter og informasjonsposter. Elevene hadde laget laminerte plakater med fakta og geokuriosa fordelt langs ruta.

Vi kunne observere en geologisk grense med aldersforskjell på ca. 1,2 milliarder år. Det samme skillet går rett forbi skolebygningen vår - under asfalten på skolegården der barna leker. 1,2 mrd. år «krysses» mange ganger daglig for å hente en ball, og i all slags lek!

Turen endte i en stor jettegryte som er dannet i den samme marmoråra, et par kilometer lenger inn. Familie-geoquiz ved bålet, like ved jettegryta. Premier? -Stein, så klart!

GD 2015, åpen skole i Hasselvika.

2015, tre utgaver

I etterkant av arrangementene i 2014 ble vi oppfordret til å sende inn foto, og ett av disse ble motiv for årets plakater nasjonalt. Morsom fjær i hatten for en liten arrangør.

Juni 2015 meldte vi oss på igjen, nå med tre arrangement. Fredag, åpen skole. Ganske likt opplegg som året før, men med andre aktiviteter på stasjonene. Bl.a. magnetleting etter mikrometeoritter. Innrykk fra en barnehage denne gang, foreldre og besteforeldre.

Vi fant mange fine ideer til praktiske, anskueliggjørende aktiviteter på nettstedet www.earthlearningidea.com.

Lokalbutikk og steinbrudd

Nytt av året var en geo-stand ved lokalbutikken lørdagen. Et 4,6 meter langt gulv-

GD 2015, geostand på lokalbutikken.

bord påtegnet geologiske hendelser og delt inn i millimeter pr. millioner år var en effektiv tankevekker for å skape et (litt) begripelig inntrykk av tidsperspektivet i geologien. Polerte steiner og steinsamleresker slo godt an hos besøkende barn. Å oppdage en høy lokal marin grense, forbausset flere voksne: «Hva - har havet gått helt opp til Tjærravatnet?!» (Ca. 150 moh.).

I løpet av fem timer hadde vi folk nesten kontinuerlig innom. Tresifret besøkstall er bra for et lite sted. Søndag flyttet vi utstilling, infoplakater og materiell fra dagene før opp i et steinbrudd et par mil fra skolen. Her har det i over hundre år blitt tatt ut glimmerskifer. I de beste årene også for eksport til Sverige og kontinentet. Kjent som «Stjørnaskifer» etter området. Svenskene misforsto i sin tid dette navnet og kalte steinen «stjerneskifer».

GD 2015 i et steinbrudd i Fiksdalen.

GD 2015, geostand på lokalbutikken.

GD 2015 i et steinbrudd i Fiksdalen.

Takket være en positiv grunneier fikk vi lov til å holde arrangementet i det normalt avstengte steinbruddet. Ca. 70 besøkende la søndagsturen hit. Små og store fikk prøve seg som steinkløyvere. Vi hadde med oss rikelig med plaster hit, men fikk merkelig nok ikke bruk for et eneste.

1x2=5

Hva sitter vi igjen med etter å ha arrangert teknisk sett fem utgaver av geologiens dag på to år? Egentlig bare positive erfaringer. Det krever ikke nødvendigvis så mye for å lage et arrangement, man får ganske stor «kunstnerisk frihet». Kommer man til kort faglig noen ganger, eks. på - «hva slags stein er dette?» - trøster jeg meg med at det viktigste er å bidra til å skape interesse. Og det ser vi tydelige tegn til. Man trenger ikke som oss arrangere to eller tre versjoner – en enkelt utgave er jo vesentlig mer enn ingenting. Synd å se at det finnes fylker med få eller ingen GD-arrangement, attpåtil geologisk spennende områder som Finnmark. Så har vi hatt kjempesuksess med været, det har dessverre litt å si for et

vellykket utendørs arrangement. Oppmøtet har vært godt. Materiellet som sendes ut fra sentralt hold er bra. Plakater, brosjyrer, i år steinsamlingsbokser, ballonger - og tromlede steiner - av 20 ulike typer. Slike fikk vi også i fjor, men årets tildeling var atskillig mer rundhåndet. Steinene er sikkerstikk hos ungene, de elsker dem. Vi delte ut rubbel og bit til barn som gjestet oss.

Elever snakker allerede om - «når vi skal ha geologiens dag neste år...» - som om det var verdens største selvfølgelighet. Og åpenbart noe de ser fram til. Det forbauser meg å se at det omtrent ikke finnes skoler blant arrangørene. Kun oss og en videregående skole i år, så vidt jeg forstår. Vet ikke hvordan det har vært før, men jeg mener dette er et helt logisk arrangement for en skole. Evt. i samarbeid med andre. Ser at seks bibliotek har arrangert GD i 2015. Til lokale steinsamlerklubber, amatørgeologer og andre som måtte vurdere å lage et arrangement – gjør endelig det! Det er mange løsninger på en slik oppgave. Jeg har stor respekt for den kunnskapen som finnes blant landets samlere og amatørgeologer.

GD 2015 i et steinbrudd i Fiksdalen.